
Meer zicht op het democratisch middenbestuur

Het kiezersonderzoek in provincies en waterschappen van 2020

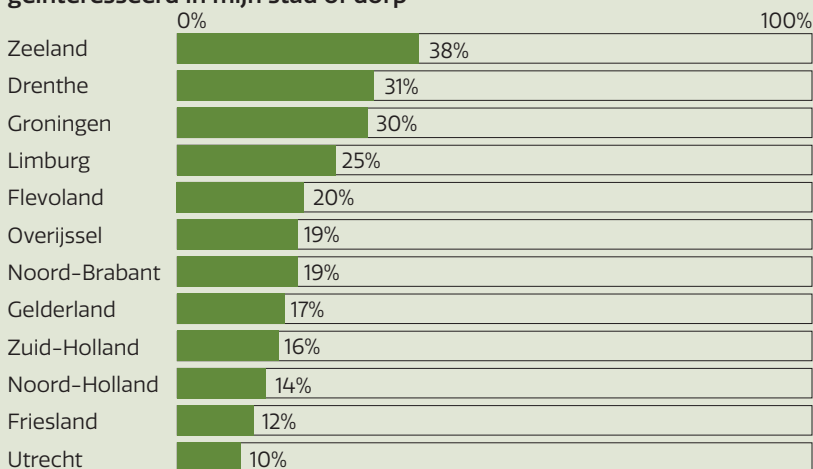
Inwoners en hun waterschap en provincie

Het belang van provincie en waterschap: Volgens inwoners heeft de nationale overheid veruit de meeste invloed op hun dagelijkse leven. Wel ervaart 9% van de inwoners (zeer) veel invloed van het waterschap op hun dagelijks leven. Daarnaast ervaart 12% (zeer) veel invloed van de provincie.

Verbondenheid: Vooral Zeeuwen, Friezen, Groningers en Limburgers voelen zich verbonden met hun provincie. Slechts 20% van de inwoners voelt zich verbonden met het waterschap. Dat is minder dan met de Europese Unie.

Geen interesse: Van de inwoners heeft 68% geen interesse in provinciale politiek. Maar liefst 80% heeft geen interesse in waterschapspolitiek. Dat is fors meer dan de 34% die geen interesse heeft in nationale politiek.

Percentage eens met stelling: Politici in mijn provincie zijn niet geïnteresseerd in mijn stad of dorp

Participatie

Meer burgerinvloed: Inwoners wensen meer invloed in provincie en waterschap. Ook is er ruime steun voor een beslissend referendum in provincie en waterschap.

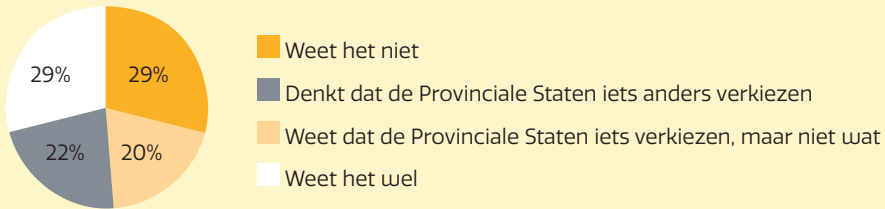
Directe participatie: Van de inwoners heeft 15% in de afgelopen vijf jaar van zich laten horen door bijvoorbeeld (online) petities te tekenen of contact te zoeken met een ambtenaar. Dat is wat minder dan in gemeenten (18%). Met een kleiner takenpakket is dat bij de waterschappen 7%. Mensen die hebben gestemd bij de provinciale en waterschapsverkiezingen, maken meer gebruik van directe participatie dan mensen die niet hebben gestemd.

Verkiezingen

Plichtsbesef: Voor kiezers is plichtsbesef het belangrijkste motief om te stemmen bij provinciale en waterschapsverkiezingen. Ze geven verder aan dat provinciale en waterschapsthema's belangrijker zijn voor opkomst en partijkeuze dan hun mening over het kabinet. Feitelijk kiesgedrag in 2019 laat echter zien dat nationale politiek een belangrijk stempel op partijkeuze heeft gedrukt.

Gelijktijdige verkiezingen bevorderen opkomst: Van de kiezers bij de waterschapsverkiezingen in 2019 geeft 17% aan dat ze (waarschijnlijk) niet waren gaan stemmen, als die niet gelijktijdig met provinciale verkiezingen hadden plaatsgevonden.

Verkiezen de Provinciale Staten de Eerste Kamer?

Inwoners en hun vertegenwoordigers

Verschil van mening: Bestuurders en politici in provincies en waterschappen vinden gemiddeld gezien meer milieumaatregelen nodig dan hun inwoners. Ze delen echter het standpunt dat mensen belastingen enigszins naar draagkracht moeten betalen.

Minder tevreden: Inwoners zijn minder tevreden over vertegenwoordiging door Statenleden (5,0 op schaal van 0 tot 10) en algemeen bestuursleden van waterschappen (5,1) dan door gemeenteraadsleden (5,4). Politici en bestuurders zelf zijn heel wat meer tevreden over vertegenwoordiging in provincies (6,7) en waterschappen (7,2).

Gewenste type volksvertegenwoordiger: Veel kiezers vinden het belangrijk dat Statenleden en algemeen bestuursleden van waterschappen zich inzetten voor democratische besluitvorming: door te weten wat er leeft onder inwoners en organisaties, door rekening te houden met hun mening in besluitvorming, en door te zorgen dat inwoners en organisaties genoeg mogelijkheden hebben om mee te beslissen.

Belangenvertegenwoordiging: Veel kiezers vinden dat vertegenwoordigers van boeren, bedrijven en natuurbeheerders deel moeten uitmaken van het algemeen bestuur van waterschap. Dat zegt overigens nog niet hoe die vertegenwoordigers moeten worden verkozen.

Kiezersonderzoek in provincies en waterschappen

De kennis over het functioneren van de democratie in provincies en waterschappen is beperkt. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ondersteunt daarom onderzoek naar de rol van inwoners en politieke ambtsdragers bij deze overheden.

Dit is het eerste uitgebreide kiezersonderzoek in provincies en waterschappen ooit. Het stond onder regie van Stichting Kiezersonderzoek Nederland, dat ook verantwoordelijk is voor de nationale en lokale kiezersonderzoeken. Ruim 2600 mensen werkten mee. De gegevens zijn verzameld door het non-profit onderzoeksinstituut CenterData.

Het onderzoek is uitgevoerd door Bas Denters en Giedo Jansen (Universiteit Twente) en Harmen Binnema en Hans Vollaard (Universiteit Utrecht). De vormgeving van deze factsheet was in handen van Marieke Eijt.

Meer weten?

Het rapport is te downloaden via de kennisbank Openbaar Bestuur www.kennisopenbaarbestuur.nl/rapporten-publicaties/meer-zicht-op-het-democratisch-middenbestuur-2/

Daar is ook het rapport van een gelijktijdig uitgevoerd onderzoek onder ambtsdragers bij provincies en waterschappen (BPA-2) beschikbaar: www.kennisopenbaarbestuur.nl/rapporten-publicaties/basisonitor-politieke-ambtsdragers-2020/

Meer informatie over provinciale en waterschapsdemocratie is te vinden in het boek *Provinciale Politiek* (uitgeverij Boom) en het rapport *Vergoedingen voor leden van Provinciale Staten en algemeen bestuursleden van waterschappen* (SEO Economisch Onderzoek/ Universiteit Utrecht). Zie www.seo.nl/publicaties/de-vergoeding-voor-leden-van-de-provinciale-staten-en-algemeen-bestuursleden-van-waterschappen/

